



KORRALDUS

26.03.2024 nr DM-126017-22

Allika uuringuruumi geoloogilise uuringu loa nr L.MU/520443 andmine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 26, § 32, § 35, haldusmenetluse seaduse § 61, Maa-ameti 13.11.2023 kirja nr 7-1/23/15554-2, Riigimetsa Majandamise Keskuse 01.11.2023 kirja nr 3-1.1/2023/6665, Saue Vallavalitsuse 06.11.2023 kirja nr 7-6/8510-1 ja 29.02.2024 otsuse nr 9 ning Sokkel Karjäärid OÜ 03.10.2023 esitatud taotluse nr T-L.MU/1020710, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Anda Sokkel Karjäärid OÜ-le (registrikood 16392048) Allika uuringuruumi geoloogilise uuringu luba nr L.MU/520443 kehtivusajaga 5 aastat.

1.2. Lisada antavale uuringuloale täiendavad tingimused vastavalt korralduse peatükis 3. toodud kaalutlustele.

1.3. Avalikustada Sokkel Karjäärid OÜ-le Allika uuringuruumi uuringuloa nr L.MU/520443 andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Käesolev korraldus on uuringuloa nr L.MU/520443 lahutamatu osa. Uuringuluba nr L.MU/520443 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

2. ASJAOLUD

Sokkel Karjäärid OÜ (registrikood 16392048, aadress Kuivati, Lipa küla, Rapla vald, Rapla maakond, Eesti; edaspidi ka *taotleja*) esitas 03.10.2023 Keskkonnaametile Allika uuringuruumi geoloogilise uuringu loa (*uuringuloa*) taotluse, mis on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (*KOTKAS*) 03.10.2023 menetluse nr M-126017 juurde.

Taotletav Allika uuringuruum asub Harju maakonnas Saue vallas Allika külas riigile kuuluvatel kinnistutel Kalamatsu (katastritunnus 72601:001:0138, registriosa nr 11502950), mille riigivara valitseja on Kliimaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (*RMK*) ning Kalamatsu põld (katastritunnus 72601:001:0137, registriosa nr 11411050), mille riigivara valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja volitatud asutus Maa-amet.

Taotletava Allika uuringuruumi teenindusala pindala on 19,35 ha. Tegemist on tarbevaru (liiv)

uuringuga, mille käigus kavandatakse rajada kuni 35 puurauku ja kuni 35 uuringukaevet sügavusega kuni 10 m.

Taotletava uuringuruumi teenindusala ei kattu maavarade registris arvel oleva maavaravaruga. Taotletava uuringuruumi teenindusala ca 1 m kaugusel idas ja kagus asub Ruila turbamaardla (maavarade registri registrikaart nr 508).

Taotletava uuringuruumi teenindusala kattub üldgeoloogilise uurimistöö Harjumaa maavarade teemaplaneeringu uuringuruumi teenindusala (loa nr YGUL/519590; loa omaja Eesti Geoloogiateenistus; kehtiv kuni 06.09.2026).

Taotletava uuringuruumi teenindusala põhjanurgast ~0,3 m kaugusel asub maaparandussüsteem, mille maaparandussüsteemide registri kood on 4109920020170001. Seletuskirjas on selgitatud, et geoloogiliste töödega ei avaldata mõju kaevudele, kuivenduskraavidele ega maaparandussüsteemide toimimisele, kuna uuringuajal kaevanditest vett ei pumbata.

Taotletava uuringuruumi teenindusala lääneosas asuvad järgnevad III kategooria kaitsealuste liikide elupaigad: *Rana temporaria* (rohukonn; KLO9131403), *Bufo bufo* (harilik kärnkonn; KLO9131402), *Lissotriton vulgaris* (tähnikesilik; KLO9118294) ja *Rana arvalis* (rabakonn; KLO9118295). Vastavad elupaigad on uuringuruumi teenindusala välja jäetud. Eelnimetatud kaitsealuste liikide elupaigad asuvad taotletava uuringuruumi teenindusala vähemalt 0,6 m kaugusel. Looduskaitseaduse (LKS) § 55 lõike 1 kohaselt on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine keelatud. Samuti on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal (LKS § 55 lõike 6).

Taotletava uuringuruumi teenindusala lääneosal kulgeb avalikus kasutuses olev kohalik Kalamatsu karjääri tee (nr 2970389). Seletuskirjas on selgitatud, et geoloogilise uuringu välitööde korras ei tehta töid uuringuruumi läbivate teede peal ega nende vahetus läheduses (kuni 10 m) ja teedel liikumine ei ole häiritud välitööde ajal.

Uuringuloe taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötaja Maa-amet (13.10.2023 kiri nr 9-3/23/14666-2).

Riigilõivuseaduse § 136¹ lõike 1 kohaselt on riigilõiv 400 eurot tasutud 03.10.2023.

Allika uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid ega muid kaitstavaid loodusobjekte. Allika uuringuruumist ~140 m edela ja lääne pool asub Ruila looduskaitseala (KLO1000163) ja Metsaelupaikade looduskaitseala (977800148). Uuringuruumist ~225 m loode pool asub vääriselupaik VEP nr.L01839 (VEPL01839) ja ~275 m lääne pool VEP nr.L01838 (VEPL01838).

Allika uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää muinsuskaitseobjekte, kuid uuringuruumi piirides (katastriüksusel Kalamatsu) asub pärandkultuuri objekt Kalamatsu põline talukoht (registreerimisnumber 297:TAK:007). Uuringuruumist vahetult lõuna pool on pärandkultuuri

objekt Ruila turbavõtukoht (registreerimisnumber 297:TVK:001). Taotluse seletuskirjas on selgitatud, et välitööde käigus ei tehta uuringupunkte nimetatud objektide alale.

Maapõueseaduse (*MaaPS*) § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse uuringuloo andmise ja muutmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (*HMS*) avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi.

MaaPS § 30 lõike 2 alusel avaldas Keskkonnaamet uuringuloo taotluse menetluse algatamise teate 27.10.2023 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning teavitas avatud menetluse algatamisest menetlusosalisi 27.10.2023 kirjaga nr DM-126017-3. Kuni uuringuloo andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid.

Avalikustamise käigus laekus asjast huvitatud isikult 26.11.2023 e-kirjaga pöördumine (registreeritud KOTKAS-s 29.11.2023 numbriga DM-126017-10), milles väitis, et on välja ostnud Allika uuringuruumi geoloogilise uuringu loa taotluse menetluse. Kirjale oli lisatud ka maksekorraldus. Pöördumises sooviti, et uuringuloo taotleja Sokkel Karjäärid OÜ loobuks loa taotlemisest.

Keskkonnaamet vastas pöördumise esitajale 18.12.2023 kirjaga nr DM-126017-11, et menetlused ei ole sellisel kujul ära ostetavad ning tagastas tasutud summas 50 eurosent. Taotluse tagasivõtmise osas soovitas Keskkonnaamet kodanikul suhelda Sokkel Karjäärid OÜ-ga, kuivõrd Keskkonnaametil puudub õigus ilma seadusliku aluseta menetlusi lõpetada ja taotlusi tagastada.

Sama isik edastas Keskkonnaameti 18.12.2023 kirjale DM-126017-11 vastuseks e-kirja (registreeritud KOTKAS-s 03.01.2024 numbriga DM-126017-13), milles oli järgnev info: „Isiku A. Allikmets aktseptid on täiuslikult tagasilükatud dokumendist 18.12.2023 nr DM-126017-11 ja tagastatud emitendile“. Kuna antud kirjas ei olnud küsimusi või ettepanekuid menetluse kohta, võttis Keskkonnaamet saabunud kirja teadmiseks.

MaaPS § 27 lõike 3 kohaselt palus Keskkonnaamet 27.10.2023 kirjaga nr DM-126017-5 riigivara valitseja Maa-ameti nõusolekut katastriüksuse Kalamatsu põld (katastritunnus 72601:001:0137) ning 27.10.2023 kirjaga nr DM-126017-6 riigivara valitseja RMK nõusolekut katastriüksuse Kalamatsu (katastritunnus 72601:001:0138) kasutamiseks geoloogilise uuringu tegemise eesmärgil

Maa-amet nõustus 13.11.2023 kirjaga nr 7-1/23/15554-2 (registreeritud KOTKAS-s 15.11.2023 numbriga DM-126017-9) uuringute tegemisega järgmistel tingimustel:

1. uuringu tegijal tuleb teavitada Maa-ametit (e-post maaamet@maaamet.ee), Kalamatsu põld kinnisasja rentnikku Henri Sakeust (e-post henrisakeus@hotmail.ee) ning Kalamatsu põld kinnisasja kasutajat MTÜ Nissi Jahimeeste Selts (e-post illarheinsaar@gmail.com) välitööde tegemisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;
2. kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada Maa-ametile.

RMK nõustus 01.11.2023 kirjaga nr 3-1.1/2023/6665 (registreeritud KOTKAS-s 02.11.2023 numbriga DM-126017-7) uuringute tegemisega järgmistel tingimustel:

1. uuringu läbiviijal tuleb teavitada e-posti teel RMK Lääne-Harjumaa metsaülemat välitööde läbiviimisest vähemalt 10 kalendripäeva ette;
2. kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

Nimetatud tingimused kantakse uuringuloa täiendavateks tingimusteks, sõnastusi täpsustatakse vastavalt käesoleva korralduse punktis 3 toodule.

MaaPS § 27 lõike 7 kohaselt saadab loa andja uuringuloa taotluse arvamuse saamiseks taotletava uuringuruumi asukoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Avatud menetluse algatamise teade ja taotlus on edastatud Saue Vallavalitsusele 27.10.2023 kirjaga nr DM-126017-4, milles määrati taotlusele arvamuse andmise tähtajaks 27.12.2023. Saue Vallavalitsus teatas 06.11.2023 e-kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 07.11.2023 numbriga DM-126017-8) järgmist:

„MaaPS § 11 lõike 1 punkti 1 kohaselt kuulub aluspõhja maavara riigile, kuid punkti 5 kohaselt kaevandamisloa alusel saadud kaavis kaevandamisloa omajale. MaaPS § 53 lõike 1 kohaselt on riigile kuuluva maavara kaevandamise loa saamiseks eesõigus sellel alal selle maavara uuringu loa omajal uuringuloa kehtivusajal ja kuni aasta pärast nimetatud loa kehtivuse lõppemist. Seega ei ole uuringuluba pelgalt informatiivse väärtusega, vaid selle omaja saab tähtajalise eesõiguse kaevandamisloa saamiseks, mis ilmselgelt on otsese sisulise ning rahalise väärtusega õigus.

Varasemad riigikohtu lahendid võimaldavad asuda seisukohale, et uuringutest otseselt tulenev häiring ja mõju koosmõjus sotsiaalsete ja sotsiaalmajanduslike mõjudega on antud juhul selline, mis võimaldab nõustuda uuringuloa väljastamisega. Samadest riigikohtu lahenditest lähtub, et uuringuloa väljastamisega ei kaasne taotlejale õigustatud ootust kaevandusloa väljastamiseks samale alale ja see on täiesti eraldiseisev kaalutusotsus. Uuringuid teostab taotleja omal vastutusel.

Geoloogilisel uuringul on iseseisev väärtus ka siis, kui uuringule kaevandamist ei järgne. Saadud teabe alusel tehakse vajaduse korral muudatused keskkonnaregistris, mille infot saab edaspidi kasutada selles piirkonnas maapõue kasutamise seotud otsuste tegemisel. Muu hulgas on võimalik Saue vallal kasutada uuringuloa alusel kogutud andmeid näiteks uute planeeringute ja arengukavade koostamisel. Geoloogilise uuringuga saadud teave võimaldab kohaliku omavalitsuse üksusel hüpoteetilistele riskidele tuginemise asemel rajada oma arvamus uuringuga tõendatud teabele.

Riigikohtu halduskolleegiumi kohtuasjas nr 3-3-1-37-15 tehtud otsuse punkti 12 kohaselt ei piira kohaliku omavalitsuse üksuse nõustumine uuringuloo andmisega mingilgi moel kohaliku omavalitsuse üksuse võimalust hiljem kaevandamisloa kooskõlastamisest keelduda. Samuti ei tekita uuringuloo andmine loa saajal õiguspärast ootust kaevandamisloa saamiseks.

Taotluse põhjal on hetkel omavalitsusel keeruline hinnangut anda ning palume meile edastada otsuse eelnõu, milles on kaalutletud erinevaid mõjusid sealsetele väärtustele.“

Määratud tähtjaks (27.12.2023) Saue Vallavolikogu arvamust ei andnud, mistõttu Keskkonnaamet jätkas menetlusega.

MaaPS § 30 lõike 5 alusel pani Keskkonnaamet õigusakti eelnõu koos seletuskirja ja taotlusele lisatud ning menetluse käigus haldusorganile esitatud või tema poolt koostatud muude asjasse puutuvate oluliste dokumentidega avalikkusele tutvumiseks välja 10.01.2024 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks kaks nädalat teate avaldamisest alates. Lisaks teavitati asjast huvitatud isikuid 09.01.2024 kirjaga nr DM-126017-14. Avalikustamise käigus laekus asjast huvitatud isikult 21.01.2024 e-kiri (registreeritud KOTKAS-s 22.01.2024 numbriga DM-126017-17) järgmise sisuga: „*allika rahvas ostis täielikult välja Menetlus M-126017-14 ja L.MU/520443. Seoses sellega, et dokumendid on välja ostetud ei saa asja edasi viia/menetleda. Sokkel Karjäärid OÜ te pole oodatud allika maadel ning edaspidi keelame teil loodust hävitada, uurida, kahjustada, sest teil puudub looduskonna autoriõigus. Looduse reaalse objektide autoriõigus kuulub ainult loojale, kes on need loonud. Teie pole looja, seega puuduvad teil kõik õigused füüsilistele objektidele.*“ Kirja lisas olnud dokumendile oli märgitud järgmist: „*Teatis nr 18012024 Allika protest 2. Meie, rahvas, kes elab maal tuntud juridiliselt, kui Allika, lükkame täielikult tagasi eelnõu DM-126017-14. Lõpetada geoloogilise uuringuloo menetlemine Allika uuringuruumis. Maa rahvas.*“

Keskkonnaamet vastas pöördumise esitajale 30.01.2024 kirjaga nr DM-126017-18 ning märkis, et jääb arusaamatuks, missugusel viisil ning millistel õiguslikel alustel on menetlus nr M-126017 välja ostetud. Nagu ka 18.12.2023 pöördujale saadetud kirjas nr DM-126017-11 oli rõhutatud, juhtis Keskkonnaamet veelkord pöörduja tähelepanu asjaolule, et menetlused ei ole sellisel kujul ära ostetavad ning et Keskkonnaametil puudub õigus ilma seadusliku aluseta menetlusi lõpetada ja taotlusi tagastada. Lisaks selgitas Keskkonnaamet, et menetlusosaliste mittenõustumine loa andmisega ei ole seaduses sätestatud loa andmisest keeldumise aluseks ja käesolevaks hetkeks ei ole ka teisi seaduses sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid esinenud.

Vastavalt HMS § 49 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist, huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib avatud menetluse korras antav õigusakt puudutada ja lõikele 3 taotluse esitajale, võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited.

Keskkonnaamet küsis Sokkel Karjäärid OÜ-lt 09.01.2024 kirjaga nr DM-126017-14 arvamust või vastuväiteid uuringuloo andmise korralduse ja uuringuloo eelnõule kahe nädala jooksul kirja

saatmisest. Samuti saadeti eelnõud tutvumiseks Saue Vallavalitsusele.

Sokkel Karjäärid OÜ kirjalikku arvamust ei esitanud. Telefonivestluses soovis Sokkel Karjäärid OÜ infot hüdrogeoloogiliste tööde tegevusloa ja selle vajalikkuse kohta.

Saue Vallavalitsus taotles 11.01.2024 e-kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 11.01.2024 numbriga DM-126017-15) arvamuse andmise tähtaja pikendamist kuni 01.03.2024. Keskkonnaamet nõustus 15.01.2024 kirjaga nr DM-126017-16 arvamuse andmise tähtaja pikendamisega kuni 01.03.2024. Saue Vallavolikogu nõustus 29.02.2024 otsusega nr 9 (registreeritud KOTKAS-s 01.03.2024 numbriga DM-126017-19) uuringuloa andmise otsuse ja loa eelnõuga järgmistel tingimustel:

1. häiringute vältimise põhimõttel võib välitöid kaitsealuste kahepaiksete elupaigas teostada vahemikus 1. oktoober – 31. märts, kuid mitte lähemal kui 10 m Maa-ameti kaardile märgitud elupaiga piirist;
2. juhul, kui geoloogilise uuringu tulemusel leitakse uuritava alal kaevandamisväärset materjali ja alale esitatakse tulevikus kaevandamisluba, siis tuleb koos kaevandamisloa taotlusega loa taotlejal esitada kavandatava kaevandamistegevuse ja rohevõrgustiku toimivuse ning ümberkaudsete loodusväärtuste püsivuse kohta eksperthinnang.

Nimetatud tingimused kantakse uuringuloa täiendavateks tingimusteks, sõnastusi täpsustatakse vastavalt käesoleva korralduse punktis 3 toodule.

HMS § 49 lõige 4 sätestab, et kui eelnõu või taotlust muudetakse pärast väljapanekut isiku kahjuks, kelle õigusi eelnõu või taotlus puudutab, teavitab haldusorgan teda sellest ning annab talle võimaluse tutvuda eelnõu või taotlusega ja esitada selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid. Arvestades eelnõude täiendamist kohaliku omavalitsuse üksuse seatud tingimustega, pidas Keskkonnaamet vajalikuks Sokkel Karjäärid OÜ-le 06.03.2024 kirjaga nr DM-126017-20 edastada tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks muudetud eelnõud, arvamuse avaldamise tähtajaga 20.03.2024. Kiri saadeti teadmiseks ka Saue Vallavalitsusele.

Sokkel Karjäärid OÜ teatas 06.03.2024 kirjaga (registreeritud KOTKAs-s 06.03.2024 numbriga DM-126017-21), et nõustub eelnõudega.

MaaPS § 32 lõige 1¹ sätestab, et uuringuloa andmine otsustatakse 120 päeva jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates. Allika uuringuruumi uuringuloa taotluse menetluse tähtaeg oli 06.02.2024. MaaPS § 32 lõige 2 sätestab, et loa andja võib uuringuloa andmiseks määratud tähtaega pikendada, kui ilmnevad asjaolud, mis ei võimalda loa andmise otsustamist selle tähtaja jooksul. Tulenevalt Saue Vallavalitsuse soovist anda oma arvamus hiljemalt 01.03.2024, ei olnud võimalik menetluse tähtajaks (06.02.2024) loa andmise üle otsustada. Eeltoodu alusel pikendas Keskkonnaamet 15.01.2024 kirjaga nr DM-126017-16 Allika uuringuruumi uuringuloa taotluse menetluse tähtaega kuni 18.03.2024. Kuna Keskkonnaamet täiendas loa andmise otsuse ja loa eelnõusid Saue Vallavolikogu esitatud tingimustega ning edastas taotlejale täiendatud eelnõud 06.03.2024 kirjaga nr DM-126017-20 tutvumiseks ja

arvamuse avaldamiseks, arvamuse avaldamise tähtajaga 20.03.2024, pikendati sama kirjaga ka menetluse tähtaega kuni 02.04.2024.

3. KAALUTLUSED

Geoloogiline uuring on maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil tehtav geoloogiline töö (MaaPS § 4 lõige 2). Geoloogilise uuringu läbi viimine on lubatud vaid uuringuloo alusel (MaaPS § 17 lõige 2). Uuringuloo saamiseks esitab taotleja loa andjale taotluse (MaaPS § 27 lõige 1). Uuringuloo andjaks on Keskkonnaamet (MaaPS § 26).

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 11 lõike 3 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (*KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu”¹ (*määrus nr 224*). Loa taotleja kavandatav tegevus ei kuulu KeHJS § 6 lõike 1 ega ka määruse nr 224 loendisse, mistõttu KeHJS § 3, § 6, § 11 lõike 3 ning määruse nr 224 alusel ei ole antud juhul KMH algatamine kohustuslik, samuti ei ole vajalik eelhindamine ega KMH vajalikkuse kaalumine.

Geoloogilist uuringut võib korraldada ja juhtida selleks teadmisi, oskusi ja kogemusi omav isik (MaaPS § 17 lõiked 3 ja 4). Uuringuloo alusel võib hüdrogeoloogilisi töid teha isik, kellel on veeseaduse § 208 punkti 1 kohane tegevusluba.

Geoloogilise uuringu teostajaks on taotluse vormil märgitud Sokkel Karjäärid OÜ (reg.kood 16392048, aadress Kuivati, Lipa küla, Rapla vald, Rapla maakond). Uuringute teostajal puudub hüdrogeoloogiliste tööde tegemiseks vastav tegevusluba ja nende tööde tegemiseks tuleb leida vastav ettevõtte.

Juhul kui geoloogilise uuringu käigus tekib kaevandamisjäätmekava ja jäätmekava ladestamiskoht ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse (*JäätS*) § 35² tähenduses, tuleb uuringuloo taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (MaaPS § 28 lõige 5). Jäätmekava koostamisel, esitamisel ja kinnitamisel lähtutakse JäätS §-ga 42¹ kehtestatud nõuetest. Uuringuloo taotluse kohaselt geoloogilise uuringu käigus kaevandamisjäätmekava ei teki ning seetõttu ei ole jäätmekava koostamine ja esitamine vajalik.

Keskkonnaamet kontrollis Sokkel Karjäärid OÜ 03.10.2023 esitatud taotlusmaterjalide vastavust MaaPS-s, keskkonnaministri 09.01.2020 määruses nr 1 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja geoloogilise uuringu loa taotluse esitamise kord, täpsustatud nõuded taotluse kohta, loa andmise kord ning taotluse ja loa andmekoosseis“ ja KeHJS-s sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks uuringuloo menetlemiseks.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja –vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad võib haldusorgan

määrata kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigus tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). HMS § 53 kohaselt võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse seaduses või määruises sätestatud juhul või kui kõrvaltingimusega tuleks haldusakt jätta andmata. Vastavalt määruse nr 1 § 4 lõikele 3 kantakse uuringuloa lahtrisse „Täiendavad tingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ning kaevandamisjäätmete käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks ja vajadusel muud täiendavad nõuded. Uuringuloaga reguleeritakse vaid uuringuruumis ja uuringuruumi teenindusalal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmeid otseselt uuringu teostamisest tulenevatele keskkonnamõjudele.

Riigivara valitsejate RMK ja Maa-ameti esitatud tingimused seatakse antava Allika uuringuruumi uuringuloa täiendavateks tingimusteks. Kuivõrd osaliselt tingimused kattuvad ja on samasisulised, sõnastatakse need parema arusaadavuse nimel ja dubleerimise vältimiseks järgmiselt:

1. Uuringu tegijal tuleb teavitada Maa-ametit (e-post maaamet@maaamet.ee), Kalamatsu põld kinnisasja rentnikku Henri Sakeust (e-post henrisakeus@hotmail.ee), Kalamatsu põld kinnisasja kasutajat MTÜ Nissi Jahimeeste Selts (e-post illarheinsaar@gmail.com) ja RMK Lääne-Harjumaa metsaülemat välitööde tegemisest vähemalt 10 kalendripäeva ette.
2. Kui geoloogilise uuringu raames on vaja teha raiet, tuleb sellest teatada Maa-ametile ja riigimetsa majandajale, kes sõlmib geoloogilise uuringu tegijaga kasvava metsa raadamiseks töövõtulepingu või raieõiguse omandamiseks kasvava metsa raieõiguse võõrandamise lepingu.

Lisaks on loa omanikul kohustus järgida õigusaktides kehtestatud asjakohaseid nõudeid ka ilma nende uuringuloa täiendavateks tingimusteks lisamiseta.

Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb MaaPS §-s 35 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Luba antakse, kui keeldumiseks ei esine seaduses sätestatud kaalukat põhjust. Loa andmisest keeldumise alused selgitab välja loa andja.

Liiva uuringuks tehtavate geoloogiliste uurimistöödega ei kaasne olulist vibratsiooni-, valguse-, soojuse-, kiirguse- ja lõhnaärringut. Mõningal määral tekitavad uuringut teostavad masinad müra, aga seda võib võrrelda põllumajandusmasinate tekitatava müraga, olles pigem väiksem. Geoloogilise uuringu läbiviimine ei kahjusta ümbritseva keskkonna vastupanuvõimet, kuivõrd uuringutega kaasnev mõju on minimaalne ega ulatu uuringuruumi teenindusala piiridest väljapoole. Geoloogiline uuring ei mõjuta põhjavee seisundit, kuna uuringute käigus ei viida läbi katsepumpamisi, põhjavee alandamist ega põhjavee juhtimist alalt välja. Uuringu käigus mõõdetakse kaevandisse ilmuva vee tase. Veetaseme mõõtmine ei põhjusta põhjavee taseme alanemist ega mõjuta muul moel põhjavee seisundit. Lisaks suletakse kaeveõõned kohe peale proovide võtmist väljatud materjaliga (mida ei ole vaja kasutada laboratoorsete katsete

läbiviimiseks). Uuringute läbiviimine ei too kaasa ohtu põhjavee seisundile (st kvaliteedile, tasemele, koostisele jms) olenemata selle kaitstuse tasemest.

MaaPS § 27 lõigetes 4-6 nimetatud nõusoleku küsimise vajadust uuringuloo andmiseks ei olnud ja sellest tulenevat keeldumise alust ei esine.

MaaPS § 35 lõike 1 punkti 1 alusel keeldutakse uuringuloo andmisest, kui uuringuloo andmisel puudub riigivara valitseja või tema volitatud asutuse nõusolek. Maa-amet nõustus 13.11.2023 kirjaga nr 7-1/23/15554-2 kinnistul Kalamatsu põld ja RMK nõustus 01.11.2023 kirjaga nr 3-1.1/2023/6665 kinnistul Kalamatsu uuringute tegemisega tingimustel, mis lisatakse antava uuringuloo täiendavateks tingimusteks. Seega ei esine MaaPS § 35 lõike 1 punkti 1 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 35 lõike 1 punktidest 2 - 5, 8 ja 11 ja lõike 2 punktidest 2-3 tulenevat keeldumise alust menetluse käigus ei ilmnenu. Allika uuringuruumi teenindusala piiresse ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid ega keskkonnaregistrisse kantud muid kaitstavaid loodusobjekte, samuti ei ulatu uuringuruumis tehtavate välitööde mõju uuringuruumi piiridest väljapoole. Alal ei asu muinsuskaitseobjekte ega kinnismälestisi, kuid uuringuruumi piirides (katastriüksusel Kalamatsu) asub pärandkultuuri objekt Kalamatsu põline talukoht (registreerimisnumber 297:TAK:007). Uuringuruumist vahetult lõuna pool on pärandkultuuri objekt Ruila turbavõtukoht (registreerimisnumber 297:TVK:001). Taotluse seletuskirjas on selgitatud, et välitööde käigus ei tehta uuringupunkte nimetatud objektide alale. Pärandkultuuri all mõistetakse Maa-ameti geoportaali kohapärimuse rakenduse andmebaasi tähenduses eelmiste põlvkondade poolt pärandunud inimtekkelisi objekte maastikus, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikule kogukonnale. Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse all, nende säilimine on eeskätt maaomanike endi kättes.

MaaPS § 35 lõike 1 punkti 9 alusel keeldutakse uuringuloo andmisest, kui uuringu tegemine on vastuolus riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Keskkonnaamet on hinnanud esitatud taotluse materjale ja menetluse käigus kogutud andmeid ning leidnud, et teadaolevalt käesoleva loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga.

Kuna uuringuluba ei anna selle omanikule garantiid, et talle hilisemalt antakse keskkonnaluba kaevandamiseks, on uuringuloo taotlemine ja uuringu teostamine taotleja enda risk ning kulu. Geoloogilise uuringu tegemine ja varu arvele võtmine keskkonnaregistri maardlate nimistus ei anna taotlejale kaevandamise õigust, kuid annab maavarade otsingu ja uuringu seisukohalt olulist informatsiooni. Seega ei esine MaaPS § 35 lõike 1 punkti 9 kohast keeldumise alust.

MaaPS § 35 lõike 1 punkti 10 alusel keeldutakse uuringuloo andmisest, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus uuringuloo andmisega. Taotlus on edastatud Saue Vallavalitsusele 27.10.2023 kirjaga nr DM-126017-4, milles määrati taotlusele arvamuse andmise tähtajaks 27.12.2023. Kirjas selgitati, et arvamust oodatakse volikogult või vallavalitsuselt, kui volikogu on otsustusõiguse delegeerinud vallavalitsusele. Saue Vallavalitsus teatas 06.11.2023 e-kirjaga kokkuvõtlikult järgmist: „*Taotluse põhjal on hetkel omavalitsusel*

keeruline hinnangut anda ning palume meile edastada otsuse eelnõu, milles on kaalutletud erinevaid mõjusid sealsetele väärtustele.“ Määratud tähtjaks (27.12.2023) kohaliku omavalitsuse üksus (volikogu) oma arvamust MaaPS § 27 lõike 7 alusel ei andnud. Seega ei esine MaaPS § 35 lõike 1 punkti 10 kohast keeldumise alust.

Keskkonnaamet edastas 09.01.2024 kirjaga nr DM-126017-1 uuringuloa andmise korralduse ja uuringuloa eelnõu tutvumiseks Saue Vallavalitsusele. Saue Vallavalitsus taotles 11.01.2024 e-kirjaga arvamuse andmise tähtaja pikendamist kuni 01.03.2024. Keskkonnaamet nõustus 15.01.2024 kirjaga nr DM-126017-16 arvamuse andmise tähtaja pikendamisega kuni 01.03.2024. Saue Vallavolikogu nõustus 29.02.2024 otsusega nr 9 uuringuloa andmise otsuse ja loa eelnõuga järgmistel tingimustel:

1. häiringute vältimise põhimõttel võib välitöid kaitsealuste kahepaiksete elupaigas teostada vahemikus 1. oktoober – 31. märts, kuid mitte lähemal kui 10 m Maa-ameti kaardile märgitud elupaiga piirist;
2. juhul, kui geoloogilise uuringu tulemusel leitakse uuritava alal kaevandamisväärset materjali ja alale esitatakse tulevikus kaevandamisluba, siis tuleb koos kaevandamisloa taotlusega loa taotlejal esitada kavandatava kaevandamistegevuse ja rohevõrgustiku toimivuse ning ümberkaudsete loodusväärtuste püsivuse kohta ekspertiis.

Saue Vallavalitsus on 24.01.2024 edastanud Sokkel Karjäärid OÜ-le kaalutletud ning motiveeritud eelnõu arvamuse avaldamiseks tähtjaga 07.02.2024. Sokkel Karjäärid OÜ esindaja on Saue Vallavalitsusele saatnud kirjaliku seisukoha 02.02.2024 (registreeritud Saue Vallavalitsuse dokumendihaldussüsteemis numbriga 7-6/8510-11). Saue Vallavolikogu otsuses kirjeldatust lähtuvalt on nimetatud tingimused pakkunud välja uuringuloa taotleja, mistõttu on kohaliku omavalitsuse üksus seadnud need ka oma nõusoleku andmise aluseks. Seega lisab Keskkonnaamet Saue Vallavolikogu nõuded antava uuringuloa täiendavateks tingimusteks, kuid muudab esimese tingimuse sõnastust arusaadavamaks. Kohaliku omavalitsuse üksuse soovitud sõnastusest lähtuvalt oleks lubatud välitöid teha elupaigas perioodil 01.10-31.03, kuid mitte lähemal kui 10 m elupaiga piirist. Kuna elupaiga piirid on selgelt määratletud, läheksid seatavad nõuded omavahel vastuollu. Sokkel Karjäärid OÜ on pakkunud tingimuse sõnastuseks: *välitööga uuringuid ei või teostada lähemal kui 10 m kahepaiksete kaitseala piiridest ajavahemikus 1. aprill - 30. september, vältimaks häiringuid kaitsealuste kahepaiksete elupaigas.*

Kuivõrd tingimuse mõte on eelkõige selles, et kaitsta kahepaikseid nende aktiivsuseperioodil (01.04-30.09), on põhjendatud sõnastada kõnealune täiendav tingimus järgmiselt: perioodil 01.04-30.09 ei ole kaitsealuste liikide elupaiga piirile lähemal kui 10 m lubatud välitöid teostada.

MaaPS 35 lõige 2 punkt 1 sätestab, et uuringuloa andmisest keeldutakse, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest uuringu või kaevandamisjäätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus ning Sokkel Karjäärid OÜ ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri teade 26.03.2024).

Eeltoodu alusel võib väita, et MaaPS §-s 35 sätestatud uuringuloa andmisest keeldumise alused puuduvad.

Uuringuluba ei anna selle omanikule garantiid, et talle hilisemalt antakse maavara kaevandamiseks keskkonnaluba ning uuringuloa saamisel ei teki õiguspärasest ootusest keskkonnavalua saamiseks.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Geoloogilise uuringu luba
2. Graafiline lisa 1. Allika uuringuruum. Uuringuruumi teenindusala plaan.pdf

Teadmiseks: Ardi Allikmets, Heino Sakeus, Maa-amet, Riigimetsa Majandamise Keskus, Saue Vallavalitsus

Marin Varblane
vanemspetsialist
maapõuebüroo